

Planbureau voor de Leefomgeving

Monitor Nationale Omgevingsvisie

PBL i.s.m. CBS, KiM, RCE, RIVM, Wot/WUR

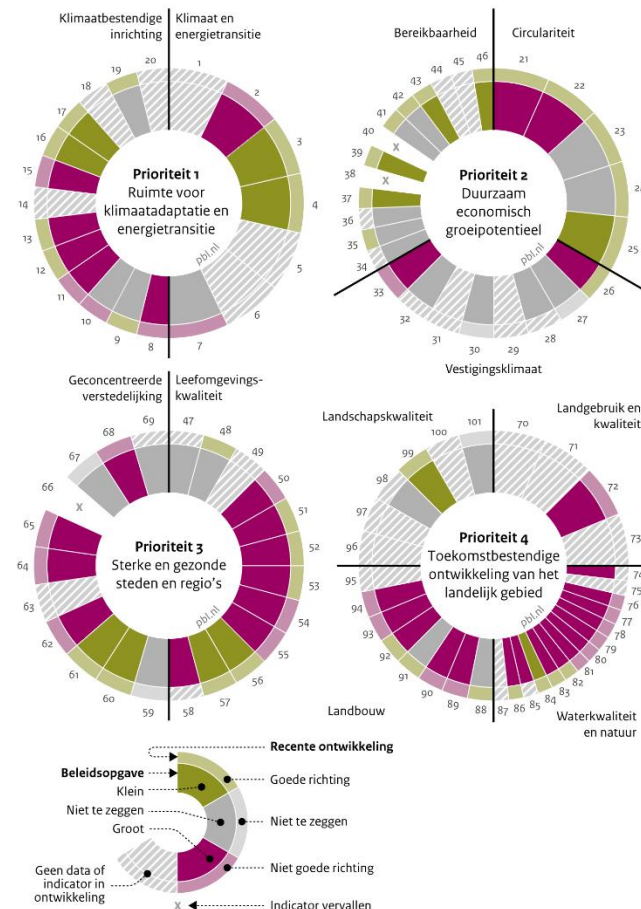
RuimteDialoog

15 september 2022

Rienk Kuiper

Monitor NOVI: systemische aanpak nodig

Overzicht indicatoren Monitor NOVI, 2022

Bron: PBL

- > NOVI groot aantal nevensgeschikte doelen
- > Divers beeld per prio uit NOVI
- > Structurele problemen met kwaliteit leefomgeving
- > Grote ruimtelijke opgaven over fysieke grenzen heen

Kwaliteit als voorwaarde voor ontwikkeling

- › De NOVI bevat veel nevensgeschikte doelen, dus de Monitor NOVI bevat vooralsnog veel indicatoren naast elkaar
- › Een grotere leefomgevingskwaliteit zou meer ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen.
- › Projecten kunnen dan sneller doorgang vinden, omdat het niet langer nodig is om eerst de omgevingskwaliteit op een (minimum)niveau te brengen
- › Dat is wezenlijke boodschap voor aanscherping NOVI, sectorale opgaven en leggen van 'provinciale puzzel'

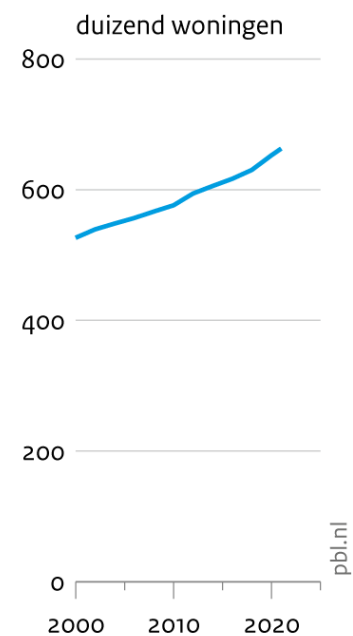
Bodem en water nog matig sturend

Ongunstige locaties vanwege waterhuishouding en bodemdaling

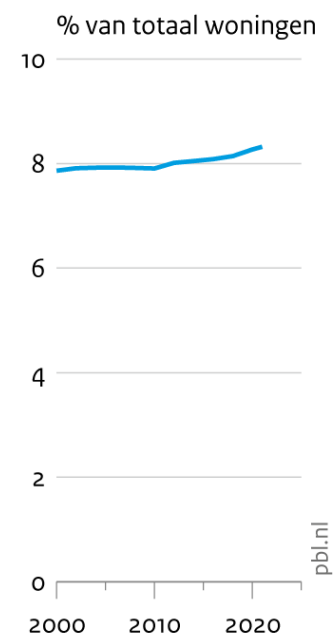
Verwachte ongunstige locaties, 2100

Aantal woningen op ongunstige locaties

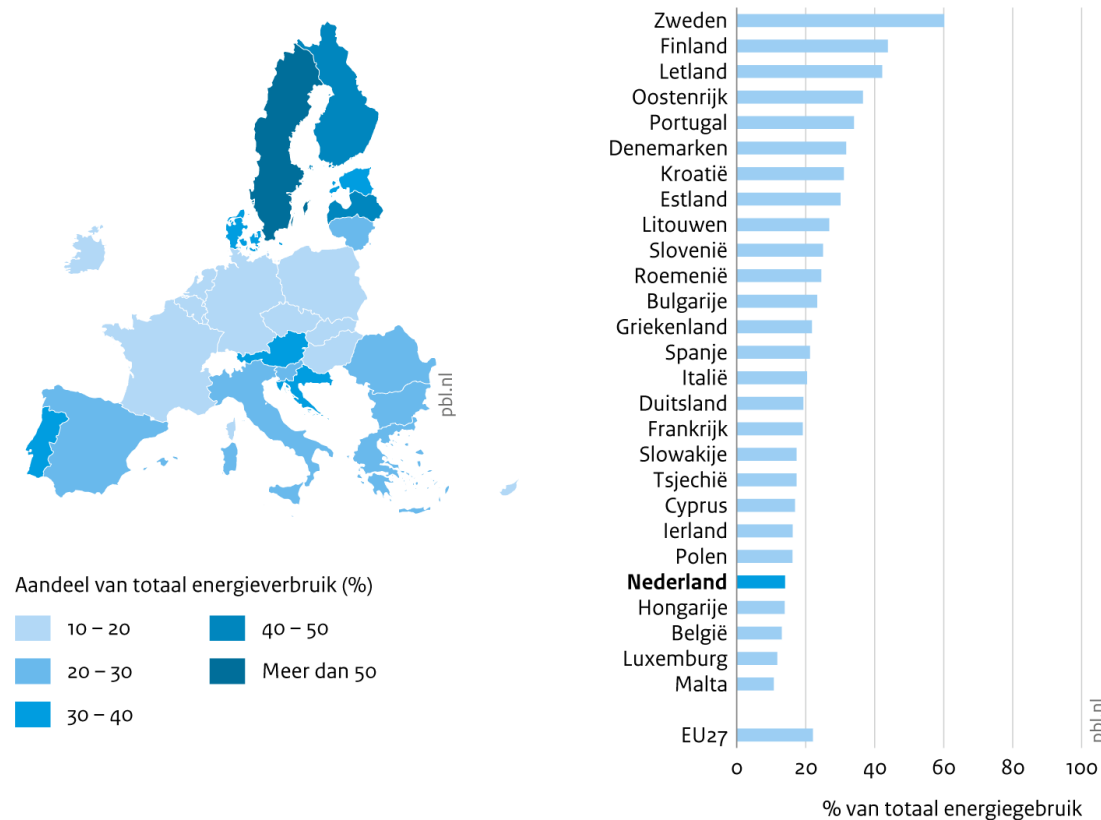
Aandeel woningen op ongunstige locaties

Bron: CBS, Deltares 2021

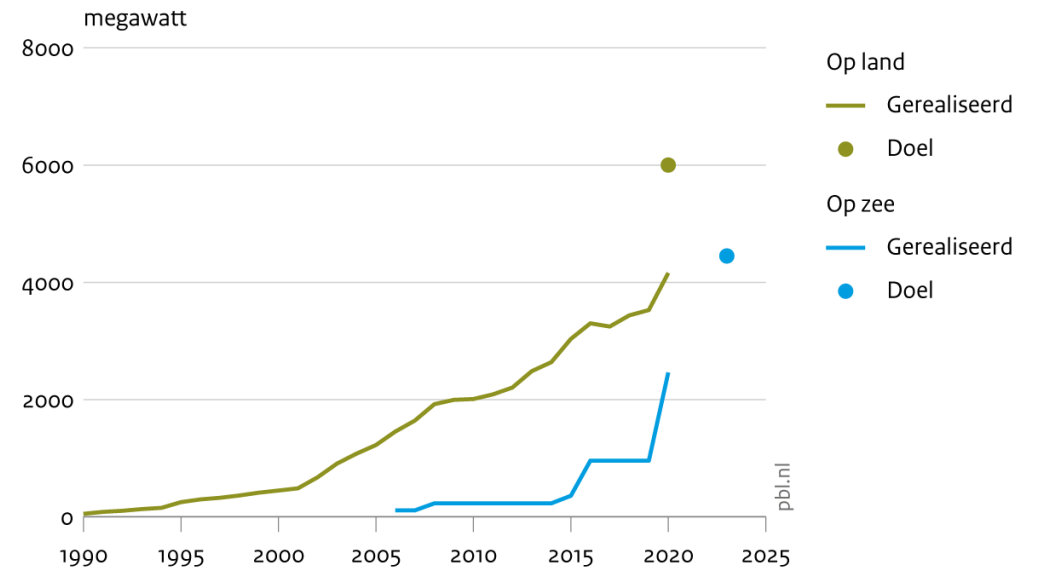
Europese hekkensluiter hernieuwbare energie

Aandeel hernieuwbare energie in EU27, 2020

Bron: Eurostat

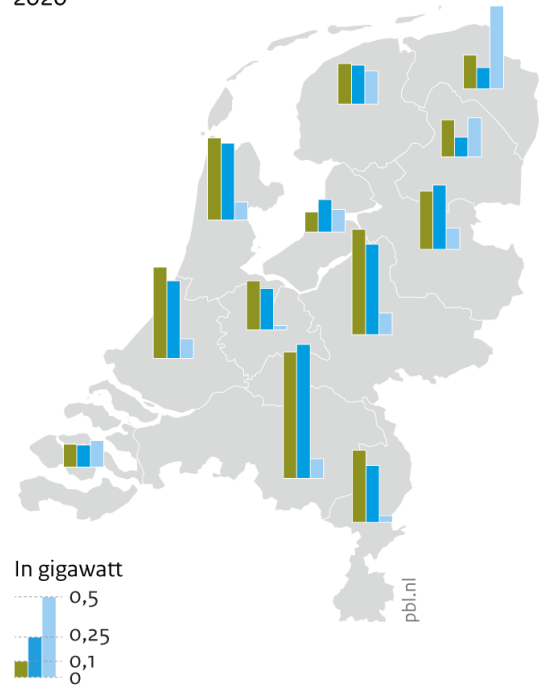
Windvermogen op land en zee

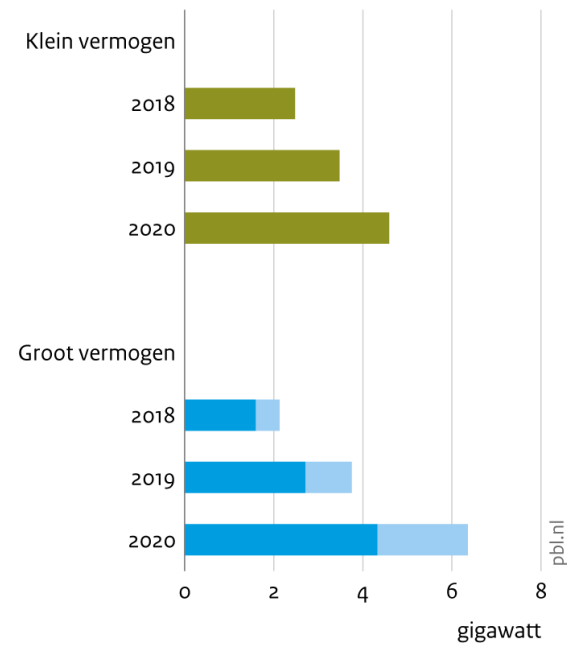
Zon op veld meer toegenomen dan op dak

Opgesteld vermogen zonnestroom

2020

Trend

Klein vermogen (15 kW of minder)

Totaal

Groot vermogen (meer dan 15 kW)

Op dak

Op veld

Bron: CBS

Nabijheid nam toe, m.n. Noordvleugel

Nabijheid van arbeidsplaatsen
2020

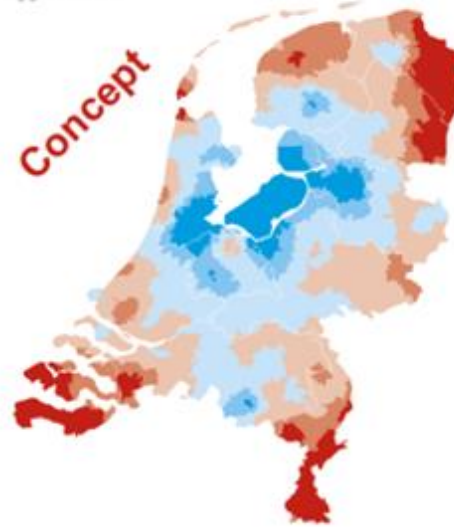

Bron: CBS, LISA, PBL

Index (gemiddelde Nederland = 100)

Verandering nabijheid van arbeidsplaatsen
1996 - 2020

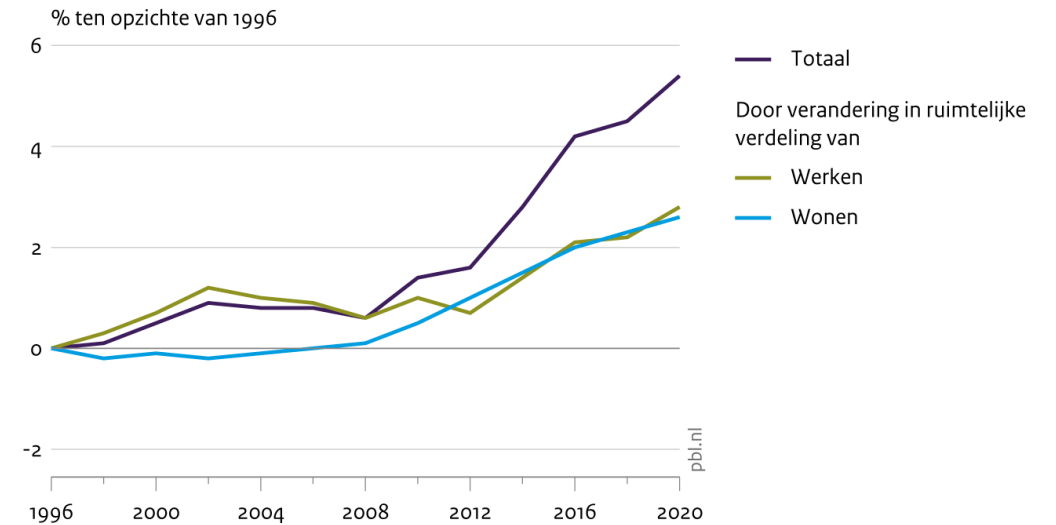
Bron: CBS; LISA; PBL

Verandering bereikbare banen (%)

+5,4%

Verandering van nabijheid wonen en werken

Bron: PBL

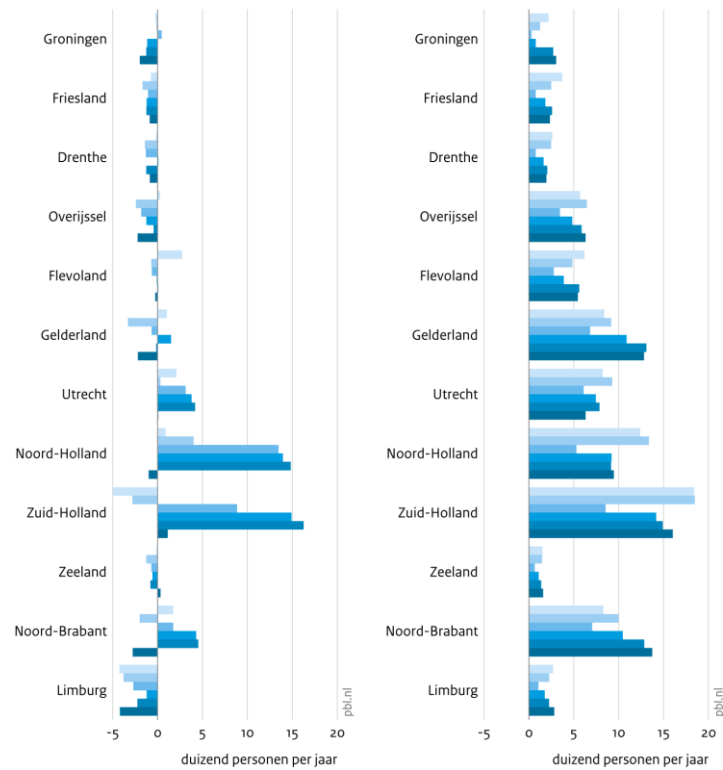

Aantal inwoners BBG neemt weer af

Verandering van aantal inwoners per provincie

Binnen bestaand bebouwd gebied 2000

Buiten bestaand bebouwd gebied 2000

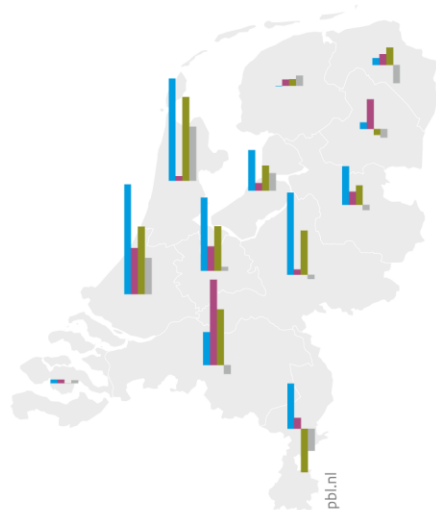
Bron: CBS, LISA

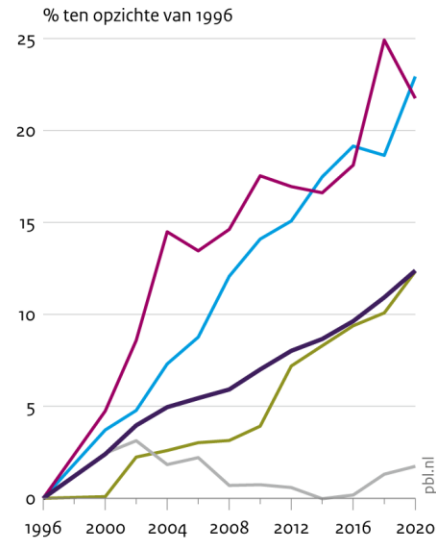
Verstedelijking buiten BGG veel langs snelweg

Verandering van aantal inwoners naar kwaliteit van ontsluiting

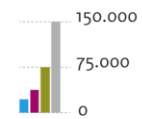
Absoluut, 1996 – 2020

Relatief

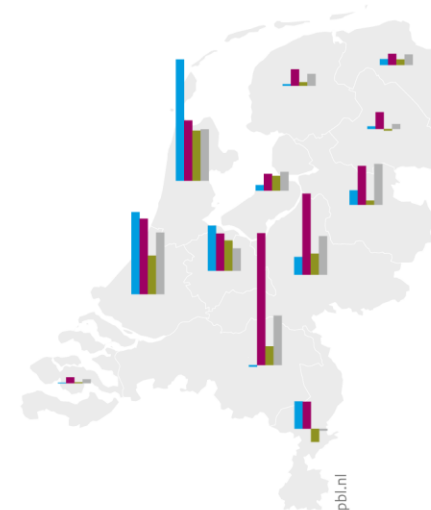
Inwoners naar type ontsluiting

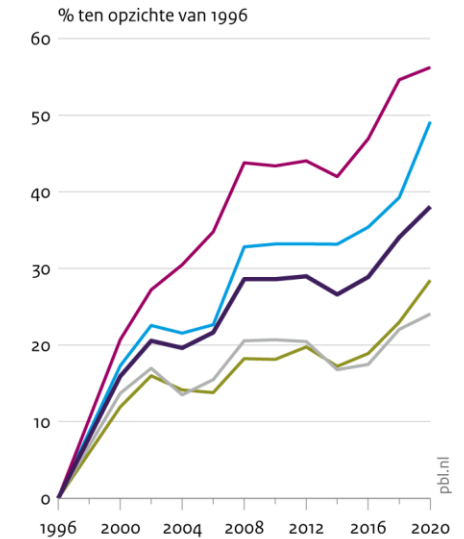
Bron: CBS, PBL

Verandering van aantal arbeidsplaatsen naar kwaliteit van ontsluiting

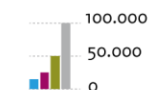
Absoluut, 1996 – 2020

Relatief

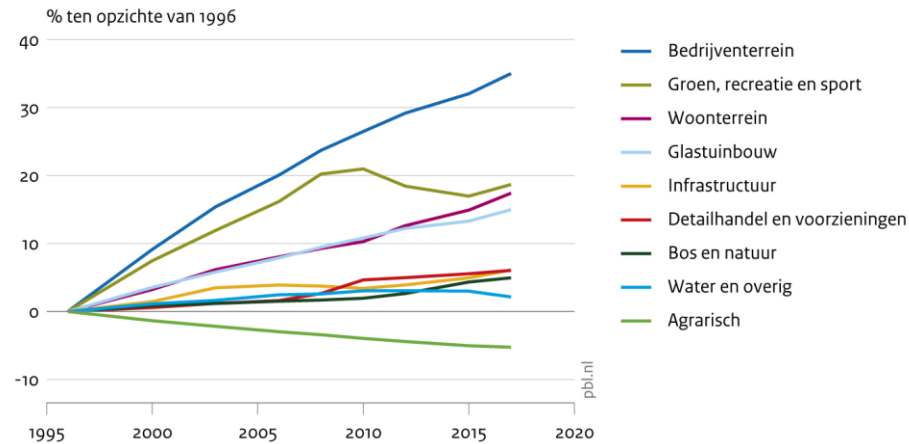
Arbeidsplaatsen naar type ontsluiting

Bron: CBS, PBL

Bedrijventerreinen en distributiecentra

Verandering van bodemgebruik

Bron: CBS Mutatiebestand bodemgebruik; bewerking PBL

Voorraad logistiek vastgoed

2022

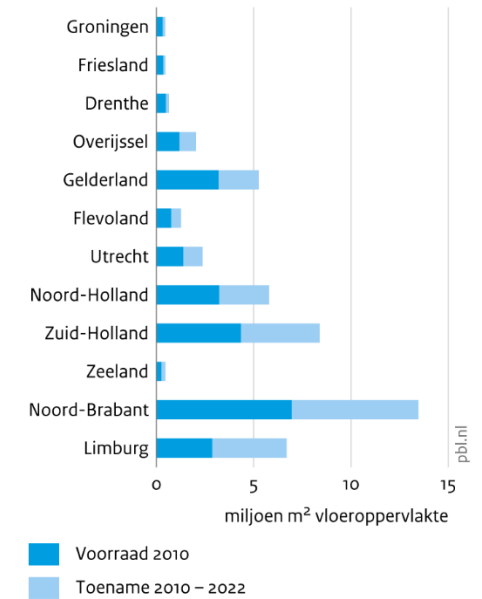

Vloeroppervlak per vierpositie-postcode (1000 m²)

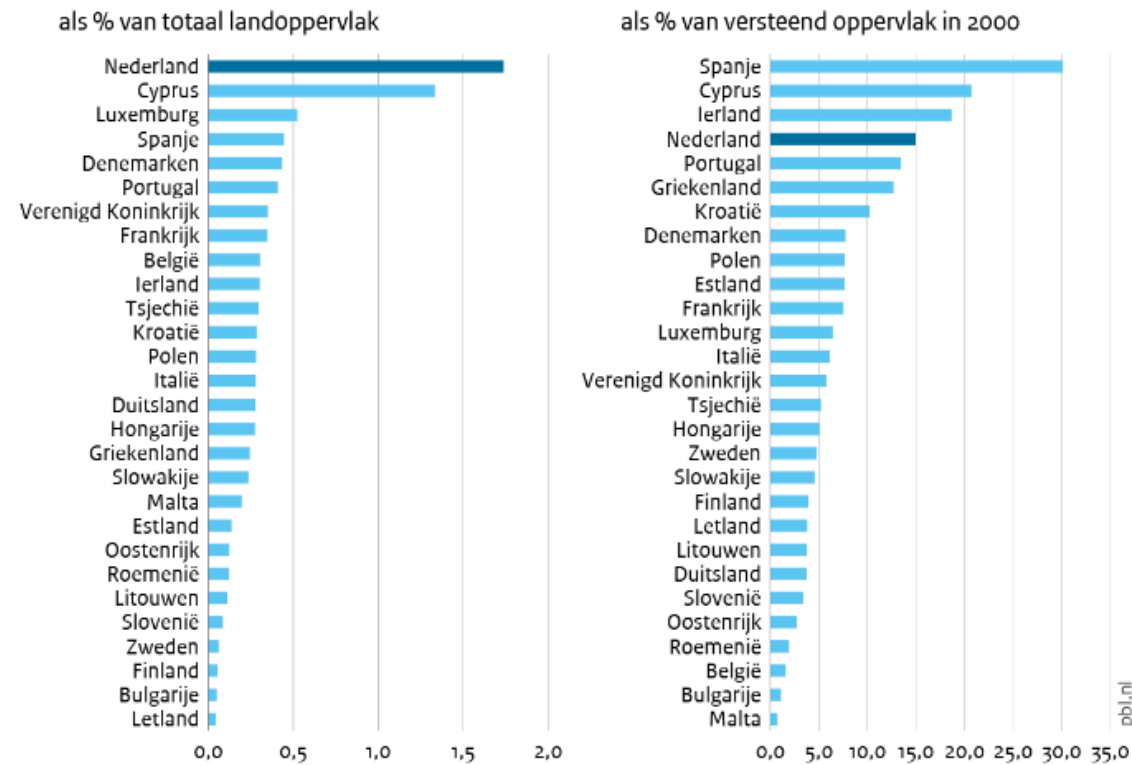
Bron: Bak 2022

Per provincie

Hoogste toename aandeel versteend oppervlak

Verstening tussen 2000 en 2018

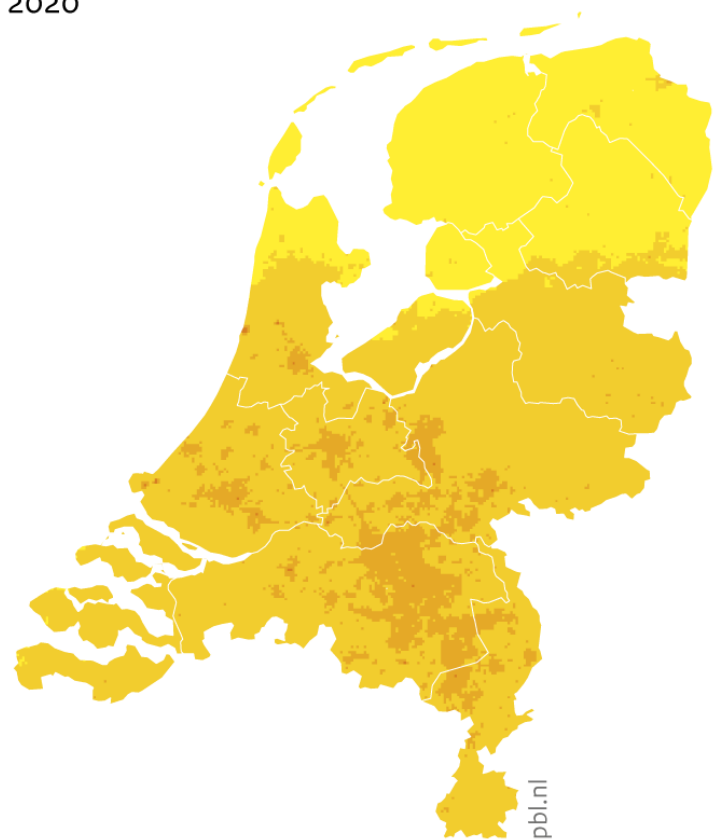
Bron: Corine Land Cover, ESPON

NB: Corine Land Cover registreert landbedekkings-eenheden vanaf een oppervlak van 25 ha. Kleinschalige ontwikkelingen zijn daardoor ondervertegenwoordigd in deze data.

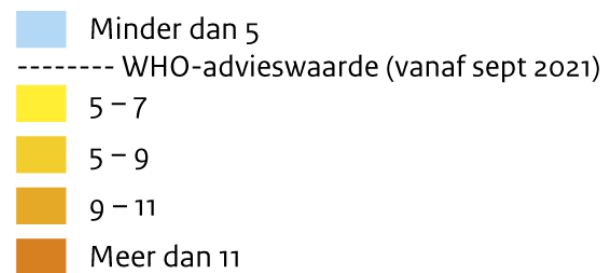
Luchtkwaliteit boven WHO-advieswaarde

Concentratie fijnere fractie van fijnstof (PM_{2,5}) in lucht

2020

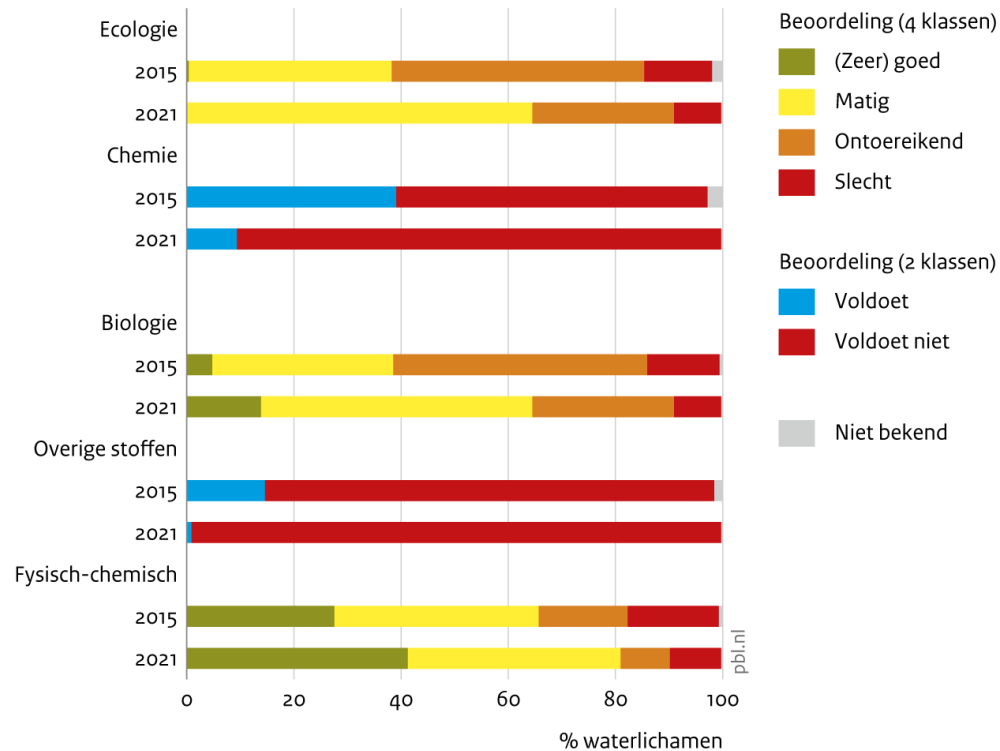

Jaargemiddelde ($\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM_{2,5})

Natuurwaterkwaliteit sinds KRW niet beter

Beoordeling kwaliteit oppervlaktewater volgens Kaderrichtlijn Water

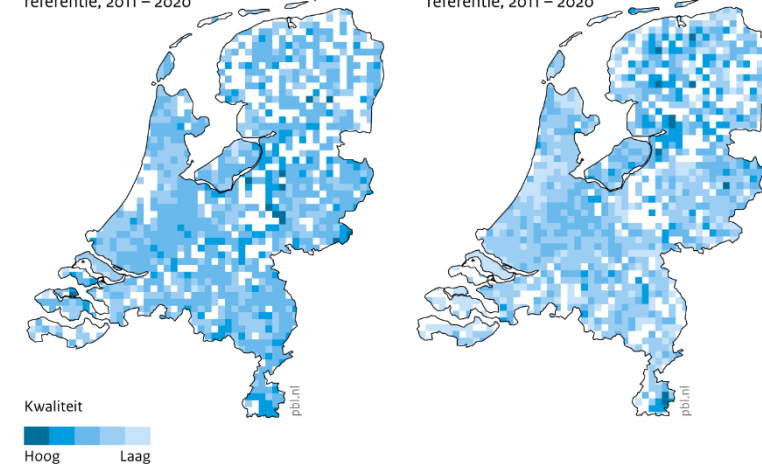

Bron: IHW (Waterschappen, RWS); bewerking PBL

Gemiddelde natuurkwaliteit regionale wateren

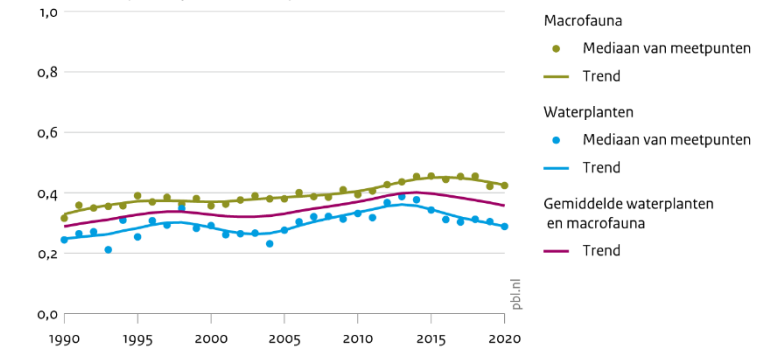
Kwaliteit macrofauna t.o.v. natuurlijke referentie, 2011 – 2020

Kwaliteit waterplanten t.o.v. natuurlijke referentie, 2011 – 2020

Trend

Kwaliteit (natuurlijke referentie = 1)

Bron: Limnodata, IHW, waterschappen; bewerking PBL

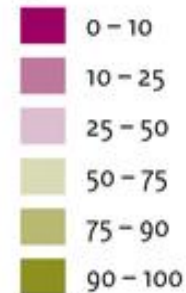
Ruimtelijke condities natuur nog onvoldoende

Ruimtelijke condities voor landnatuur, 2021

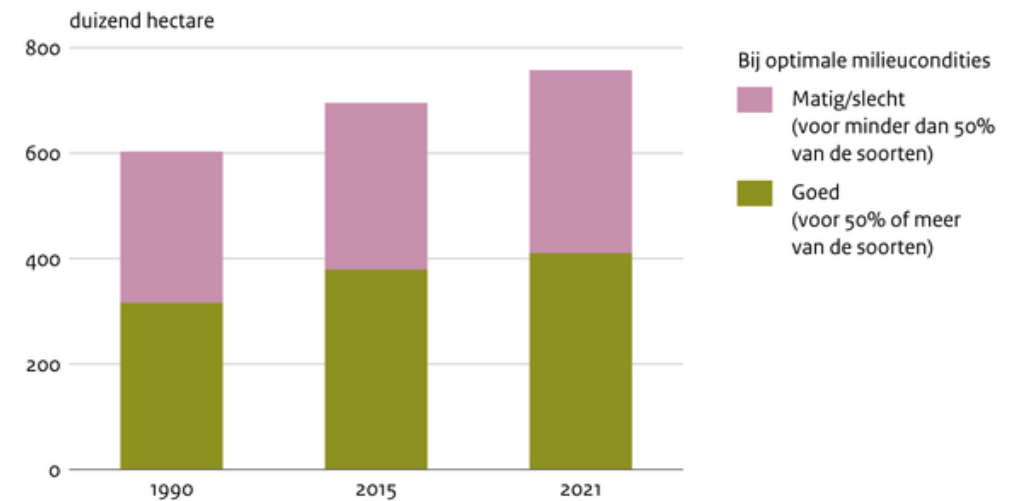

Bron: Wageningen Environmental Research

Percentage doelsoorten waarvoor leefgebied, bij optimale milieucondities, geschikt is

Geschiktheid van ruimtelijke condities voor landnatuur

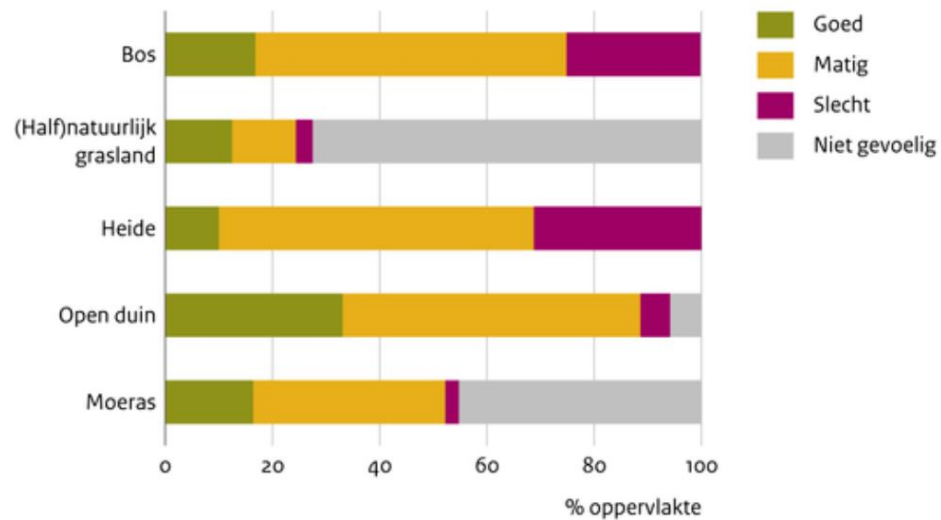
Bron: Wageningen Environmental Research
WUR/jun22

www.clo.nl/nh152308

WUR/jun22
www.clo.nl/152308

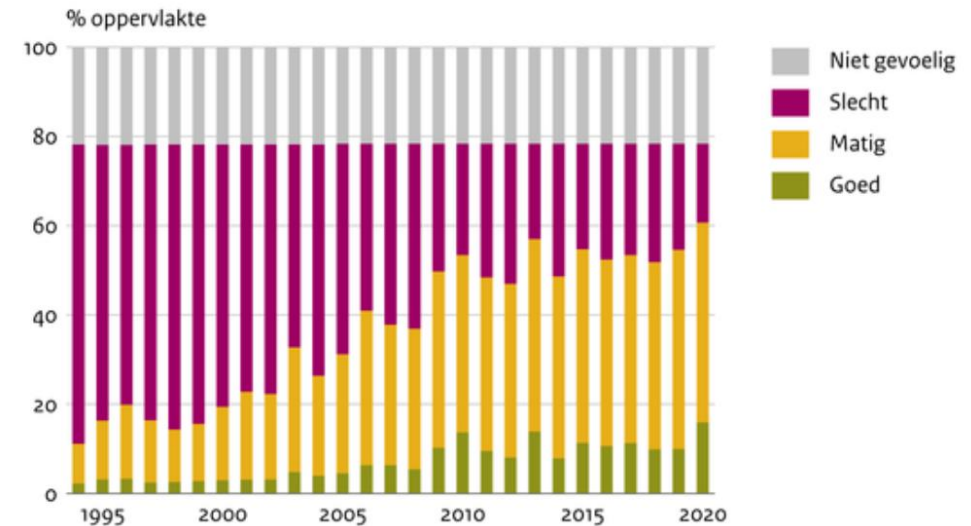
Gering areaal goede condities stikstof

Beoordeling milieuconditie stikstofdepositie per ecosysteem, 2020

Bron: RIVM, provincies; bewerking WUR

Milieuconditie stikstofdepositie voor landnatuur

Bron: RIVM, provincie; bewerking WUR

WUR/mei22
www.clo.nl/nl159204

WUR/mei22
www.clo.nl/nl159204

Stilstand in afname landbouwemissies

Benutting van de plaatsingsruimte voor stikstof en fosfaat uit dierlijke mest, 2020

Stikstof

Fosfaat

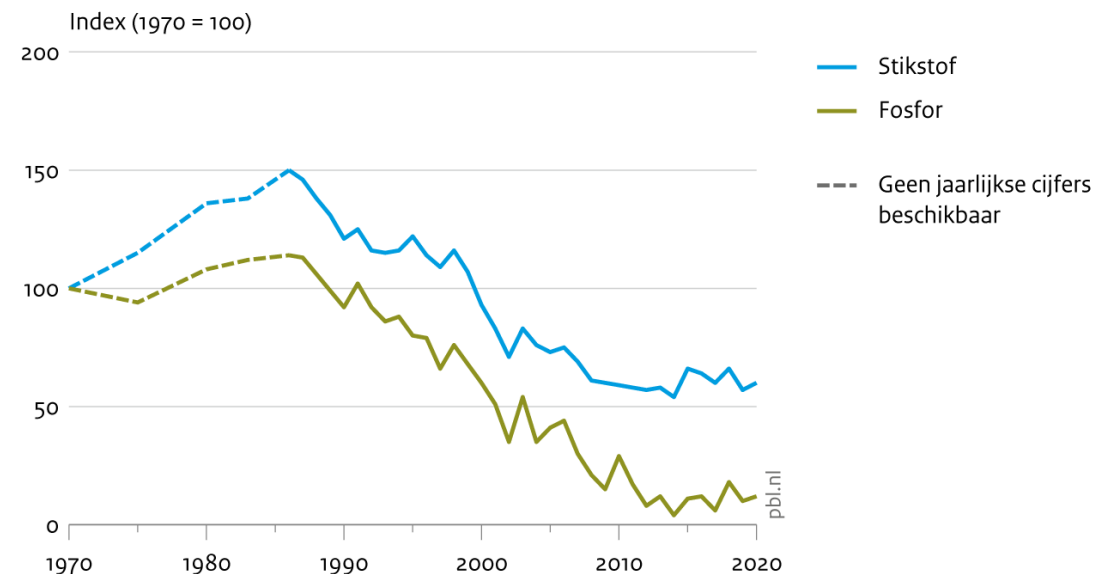

Benuttingsgraad (%)

Bron: CBS

Nutriëntenoverschot in landbouw

Bron: CBS

Recreatieve bebouwing conform Kustpact

Ontwikkeling 2017-2020 recreatieve bebouwing¹ (aantal adressen)¹ in de kustzone

	2017	2020	Ontwikkeling aantallen 2017-2020 ²	Ontwikkeling percentage 2017-2020 ²
Gehele kustzone	27.543	29.597	2.004	7,3%
Binnen bebouwde kom³	16.913	18.442	1.529	9,0%
Buiten bebouwde kom to- taal	10.680	11.155	475	4,4%
Buiten bebouwde kom met uitbreiding toegestaan	9.633	10.087	454	4,7%
Buiten bebouwde kom en uitbreiding niet toege- staan⁴	1.047	1.068	21	2,0%

Bron: BAG

1. De recreatieve bebouwing is uitgedrukt als het aantal nieuwe BAG-verblijfsobjecten met een logiesfunctie in 2020 (op plekken waar in 2017 geen BAG-verblijfsobject was) en in een BAG-pand met een bouwjaar van na 2016.
2. Enkel de toename van het aantal adressen is met deze data in beeld te brengen. De afname wordt in dit databestand te strek gekleurd door herstel van administratieve fouten: objecten die in 2017 ten onrechte als verblijfsobjecten met logiesfunctie stonden geregistreerd, en in 2020 weer zijn verwijderd.
3. Voor de begrenzing van de bebouwde kom is gebruik gemaakt van data op basis van de Wegenverkeerswet. Deze begrenzing is in ruimtelijk opzicht niet altijd even logisch.
4. In principe niet toegestaan volgens deze door de provincies aangeleverde gebiedscategorieën: Natura 2000, NNN, Bijzondere Provinciale Landschappen (Noord-Holland), Kroonjuwelen (Zuid-Holland), Zeeuwse Topkwaliteit.

- > Toename 2.000 recreatiewoningen in vier jaar tijd
- > Dat is conform Kustpact, dat ruimte laat
- > Provincies hebben kustzone weinig uniform begrensd waardoor resultaten slecht vergelijkbaar zijn
- > Bebouwde kom is ruimtelijk onlogisch begrensd
- > Monitor Kustpact (Kadaster) heeft nog verbetering vanwege dataproblemen

Vervolg

- › Wisselwerking monitoring en beleid
  - Kabinetsreactie op MoNOVI 2022
  - Provinciale puzzels en aanscherping NOVI
- › Ontwikkelagenda voor MoNOVI 2024
  - Nieuwe doelen uit aangescherpte NOVI
  - Samenhang?